

זְכוּת הַכְּבוֹד לְרַבּוֹת עוֹלָמוֹת

סֵפֶר

זְכוּת הַקְּדוּשָׁה

עִם בְּאוּר
הַקְּתָר וְהַכְּבוֹד

עֵרַב יְקָבִיט מִן שְׂמֵי הַשָּׁמַיִם

מִיָּד הַשָּׁמַיִם לְפָנֶיךָ יְיָ

מאמר לשמחת תורה

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נהריה
על שם כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זע"א

מחזורת קרן מללי ברכה

סוד המתקת הדינים של הרי אררט

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי יִצְחָק הָיוּ אֲזָלֵי בְּאוֹרְחָא, פְּגָעוּ בְּאִינוּן טוּרֵי קָרְדוֹ, עַד דְּהָווּ אֲזָלֵי זְקַף עֵינָיו רַבִּי אֶלְעָזָר, וְחָמֵי אִינוּן

הַפְתָּר וְהַפְּבֹד

הקדמה: לפנינו כמה מאמרים, אשר נאמרו על ידי החברים רבי אלעזר רבי יוסי ורבי יצחק, בעת שהלכו בדרך ודברו ביניהם בדברי תורה. לקמן יצטרפו אליהם עוד כמה חברים. במאמר זה יסופר, שהחברים פגעו בדרכם בהרי אררט המוזכרים בתורה בפרשת נח, ופתח רבי אלעזר לדרוש בסוד הרי אררט, שהם רומזים על הדינים שבימי ראש השנה, והמתקתם על ידי תפילות בני ישראל ביום זה ועל ידי כוונת תקיעת שופר. בדרך אגב משבח רבי אלעזר את התורה הקדושה, אשר כמה וכמה רמזים עליהם ונפלאים יש בכל תיבה הכתובה בתורה. עוד מוסיף רבי אלעזר ומזוהר את מי שחושב בדעתו שהתורה הקדושה מתפרשת רק על פי פשט ואין בה רמזים וסודות עליהם.^א

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי יִצְחָק, הָיוּ אֲזָלֵי בְּאוֹרְחָא - הַיּוֹ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ, פְּגָעוּ בְּאִינוּן טוּרֵי קָרְדוֹ - וּפְגָשׁוּ בְּאַלּוֹ הַרִי הַחֲשָׁךְ, וְהֵם הַרִי אַרְרֵט הַנִּזְכָּרִים בַּתּוֹרָה,^ב שֶׁשֵּׁם הוּא הַמְּקוּרָה שֶׁל כַּמָּה קְלִיפּוֹת.^ג עַד דְּהָווּ אֲזָלֵי זְקַף עֵינָיו רַבִּי אֶלְעָזָר - בַּעוֹד שְׁהִיּוּ הוֹלְכִים נִשָּׂא רַבִּי אֶלְעָזָר אֶת עֵינָיו, וְחָמֵי אִינוּן

מַקְרֹוֹת וְצִוּוּיִם

הלך, מעשי האבות והאמהות וכו', אינם נזכרים כלל בפרשה זו, והוא ליה לקבוע מאמר זה בפרשיות שנאמרו בהם הסיפורים האלו. ותיקן זה לשונו: אך הענין בדברשה זו נאמרה מצות הדלקת המנורה שהוא בחינת תורה שבעל פה [ראה שם באריכות], והוא האור תורה שיינסו הדברי תורה למעמקי הלב שזה נקרא נשמתא דגופא דאורייתא כמו שאמרנו, לזה קבע הוזהר הקדוש מאמר זה בפרשה זו, לומר שבכל הסיפורים אפילו יש גם כן אור תורה בחינת תורה שבעל פה שנשכח ללב. ע"כ.

ב. דרך אמת.

ג. כמו שתירגם אונקלוס בפסוק (בראשית ח ד) 'על הרי אֶרְבֹּט' - 'על טורי קרדו'. דרך אמת והגהות מהרצ"א.

ד. דמשש אליעזר. וכן כתוב בוזהר הקדוש לקמן (רנח): 'וְיִתְחַב הַתִּיבָה בְּחִדְשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּשִׁבְעָה עֶשְׂרֵי יוֹם לַחֹדֶשׁ עַל הַרִי אֶרְבֹּט', טוּרֵי זְקָל לְקוֹטֵין וְקַרְדִּין שְׁרָאן פְּגִיזֵיהוּ - הַרִים שְׁכַל קַלּוֹת יוֹסֵרוֹם שְׁרוּיִים בְּתוֹכָם. ע"כ. ועיין בפרדס רימונים' (סער כג פ"ה) להרמ"ק שכתב זה לשונו: עוד נקרא המלכות 'הר' סתם מצד עצמותה כדפירשתי, והר ה' מצד עצמותה לבד בלי הצטרפות הרים זרים. עמה. ונקרא 'הרים סביב לה', מצד ההרים, מהם טובים ומהם רעים. הטובים נקראים, 'בתולות אחריה רעותיה' כדפירשנו לעיל, 'ויקראו הררי ציון'. והרעים יש קצתם נקראים 'הררי נשף' ו'הרי חשך', הפך 'הבקר אור', ו'הר שעיר' ו'הר עשו', כל אלו מצד הקליפה מצד שמאל. ובתיקוני זוהר חדש (קלא). וזה לשונו, 'ותנח התיבה' שריא בטורי לוטייתא למעבד בהון דינא, דאינון טורי קרדו, טורי חשוכין גלותא אירין בגלותא וכו', יראה משם בפירושו, כי הקליפות נקראים הרי אררט, לשון קללה. עד כאן לשונו של הרמ"ק.

א. ראה בשל"ה הקדוש (בעשרה מאמרות - המאמר הראשון, אותיות יא, יב) שמעתיק את מאמר הוזהר שלנו, ומזוהר לאלו הכופרים בסודות התורה, וזה לשונו: רוב העולם הרחיקו מחכמת הקבלה דרכיהם, ויש בזה כתנות, אם להיות בעיניהם מאוסה, שלא יחפזו כסיל בתבונה כי אם בהתגלות לבו, רצה לומר בדברים הגלויים והוא הפשט, ולא די לנו הצער הזה, אלא שכופרים בה ואומרים שאין בתורה אלא פשטה. ואם לחשבם כי מי ומי הוא אשר יבא אל שער המלך. ואם מפני פחדם משיגיא, לחשבם כי שגגתה עולה זדון. ומי שהוא מכת הראשונה, אוי לו ולמזלו, נח לו שלא נברא. בא וראה בספר התקונים של הוזהר זה לשונו, בראשית תמן יבש, ודא איהו נהר יחבר יבש, בההוא זמנא דאיהו יבש ואיהו יבשה צווחין בנין לתתא ביחודא ואמרין שמע ישראל וכו', ואין קול ואין עונה, הדא הוא דכתיב (משלי א כח), אז יקראוני ולא אענה'. והכי מאן דאסתלק קבלה וחכמתא מאורייתא דבעל פה ומאורייתא דככתב, וגרים דלא ישתדלו בהון, ואמרי דלא אית אלא פשט באורייתא ובתלמודא, בודאי כאלו אסתלק נביע מההוא נהר ומההוא גן, ווי ליה, טב ליה דלא אתברי בעלמא, ולא יוליף ההוא אורייתא דככתב ודבעל פה, דאתחשיב ליה כאלו אחזרי עלמא לתהו ובהו וגרים עניותא בעלמא ואורח גלותא, עד כאן לשונו. ואחר כך מביא את לשון הוזהר בפרשתינו, ומסיים השל"ה וזה לשונו: הנה מבואר העונש המגיע לאיש כזה.

בפרי צדיק (פרשת בהעלותך אות י) כתב להקשות על מה שקבע בוזהר הקדוש מאמר זה בפרשת בהעלותך, וכן לקמן (קנב) האריך בענין זה, שיש לתמוה על זה, כי הלא כל הסיפורים שמביא הוזהר

ספר סוד המתקת הדינים של הרי אררט תורת

טוּרֵי רְמָאֵי, וְהוּוּ חֲשׂוֹכֵן וְדַחְלָן בְּדַחֲלֵי, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְאִינוּן
חֲבַרְיָא, אֱלֹו אַבָּא הָכָא לָא הָוֵה דְחִילְנָא, אֲבָל פִּינוּ דְאִנְן תְּלָתָא,
וּמְלֵי דְאוּרִייתָא בִּינְנָא, דִּינָא הָכָא לָא אֲשַׁתַּכַּח.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, כְּתִיב (בראשית ח ד) 'וּתְנַח הַתִּיבָה
בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי וְגו', עַל הָרִי אֶרְרָט' וְגו', כִּמְהַ חֲבִיבִין מְלֵי
דְאוּרִייתָא, דְבְכָל מְלָה וּמְלָה אֵית רְזִין עֲלָאִין, וְאוּרִייתָא כְּלָא
עֲלָאָה אִיקְרִי.

הַפְתָּר וְהַכְּבוֹד

בענין הרי אררט ששם היו עומדים, כְּתִיב -
כתוב בתורה (בראשית ח ד) 'וּתְנַח הַתִּיבָה
בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי וְגו' בְּשִׁבְעָה עֶשֶׂר יוֹם
לַחֲדָשׁ עַל הָרִי אֶרְרָט' וְגו', ולקמן יפרש
מקרא זה על פי סוד, וקודם פותח בשבח
התורה, אשר כל תיבה הכתובה בה, מרמזת
לדברים נשגבים, אף במקום שנראה שאין בו
שום חידוש. ואומר כִּמְהַ חֲבִיבִין מְלֵי
דְאוּרִייתָא - כמה חביבים הם דברי התורה,
דְבְכָל מְלָה וּמְלָה אֵית רְזִין עֲלָאִין -
שבכל תיבה ותיבה יש בה סודות עליונים,
וְאוּרִייתָא כְּלָא עֲלָאָה אִיקְרִי - והתורה
כולה נקראת עליונה, דהיינו שאין בה דיבורים
פשוטים אלא כל דבריה עליונים ויש בה
סודות רמים.¹

טוּרֵי רְמָאֵי - וראה את אלו ההרים הגבוהים,
וְהוּוּ חֲשׂוֹכֵן וְדַחְלָן בְּדַחֲלֵי - והם היו
חשוכים ונוראים במורא ופחד,² אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר לְאִינוּן חֲבַרְיָא - אמר רבי אלעזר
לחבריו, רבי יוסי ורבי יצחק, אֱלֹו אַבָּא הָכָא
לָא הָוֵה דְחִילְנָא - אילו היה רבי שמעון אבי
כאן לא הייתי מפחד כלל, אֲבָל פִּינוּ דְאִנְן
תְּלָתָא - אבל עם כל זה, כיוון שאנו שלשה
חברים,³ וּמְלֵי דְאוּרִייתָא בִּינְנָא - ויש בינינו
דברי תורה,⁴ דִּינָא הָכָא לָא אֲשַׁתַּכַּח - אין
הדין מצוי כאן, ולכן אין לנו לירא ולפחד.⁵

כיון שאמר רבי אלעזר שהיו ויש ביניהם דברי תורה לכן
אין הדין מצוי, על כן פותח לדרוש בדברי תורה. ומתחיל
לדרוש בענין הרי אררט.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר לדרוש בדברי תורה

מקורות וציטוטים

1. בגמ' מובאר שהעוסק בתורה מזיקין בדילין הימנו, ראה ברכות
(ה), אמר רבי יצחק, כל הקורא קריאת שמע על מנתו מזיקין
בדילין הימנו, שנאמר (איוב ה ז) 'ובני רשף יגביהו ענף', ואין 'ענף'
אלא תורה, שנאמר (משלי כ ה) 'התעניף עיניך בו', ואינו ואין 'רשף'
אלא מזיקין, שנאמר (האינו לב כד) 'מוזי רעב ולחומי רשף וקטב
מירי'. ע"כ. וראה עוד בסוטה (כא) תורה מגנא ומצלא.

ה. רמ"ק.

2. ראה עוד בזוהר הק' לקמן (ח"ג רסה) אמר רבי שמעון, אלמלא
הוּו ידעי בני נשא מלין דאוּרִייתָא, לינדעון דהא לית שום מלה
באוּרִייתָא או את באוּרִייתָא דלא אית בה רזין עלאין ויקירי. עוד
ראה לעיל (ח"א קסג): דהא כל מילי דאוּרִייתָא, כלהו מלין עלאין
ויקירין. וכל מלה ומלה כתיב בה (משלי ג טו) "קראת היא מפנינים
וכל חפצים לא ישוו בה". ראה גם לעיל (ח"ג עג) תא חזי, מלה
קדמאה דאוּרִייתָא דיהבין לטוקי, אל"ף ב"ת, דא מלה דלא יכלין

ה. כתב הקדמי אור, ודחלן בדחילו, ר"ל אינון הרים.

1. הרמ"ק מביא כמה טעמים לזה: מפני ששלשתם רומזים אל ג'
האבות, חסד גבורה תפארת, ובהיותם יחד אין שם דינים, כי הגבורה
נהפכת לדחמים ע"י החסד והתפארת. טעם נוסף: כי שלושה
נקראים רבים, והן אל כביר לא ימאס תפילת רבים. טעם שלישי:
כי לכוחות הטומאה אין יכולת להזיק בשלושה אנשים. כמו שכתוב
בגמרא (ברכות מג) שאין השדים נראים כשיש ג' בני אדם יחד.

וראה עוד בגמ' (ספ) 'לאחד נראה ומזיק, לשנים נראה ואינו מזיק,
לשלושה אינו נראה כל עיקר'. ובש"ת התעוררות תשובה (ח"ג סי'
שמח) הקשה מדברי הגמ' בפסחים (קיא) אביי הוה שקיל ואויל רב
פפא מימיניה ורב הונא בריה דרב יהושע משמאליה, חזייה לההוא
קטב מרידי דקא אתי לאפיה וכו', והלא היו שלשה וכיצד ראו
וחששו שזוקו. וכתב לתרץ דשאני קטב מרידי שיש בהם סכנה
ביותר ומזיק אפילו בשלשה. [ראה שם עוד מה שכתב בהו].

וּתְנִינָן בְּתַלְמִיסַר מְכִילָן דְּאוּרִייתָא, כֵּל דְּבַר שְׁהִיה בְּכֻלָּל וְיִצְא מִן הַכֻּלָּל לְלַמֵּד, לֹא לְלַמֵּד עַל עֲצֻמוֹ יִצְא אֶלָּא לְלַמֵּד עַל הַכֻּלָּל כִּלּוֹ יִצְא, דְּהָא אוּרִייתָא דְּאִיהִי בְּכֻלָּא עֲלָאָה, אִף עַל גַּב דְּנִפְק מִנָּה חַד סְפוּר בְּעֻלְמָא, וְדָאי לָא אֲתִי לְאַחְזָאָה עַל הַהוּא סְפוּר, אֶלָּא לְאַחְזָאָה מַלְיָן עֲלָאִין וְרִזִין עֲלָאִין.
וְלֹא לְלַמֵּד עַל עֲצֻמוֹ יִצְא אֶלָּא לְלַמֵּד עַל הַכֻּלָּל כִּלּוֹ יִצְא, בְּגִין דְּהַהוּא סְפוּר דְּאוּרִייתָא, אוּ הַהוּא עוֹבְדָא, אִף עַל גַּב דְּהוּא נִפְקָא מִכֻּלָּא דְּאוּרִייתָא, לָאו לְאַחְזָאָה

הַכֻּלָּל וְהַכְּבוֹד

רבי אלעזר מביא ראייה לכך שכל דבר שנכתב בתורה יש בו סודות ורמזים.

והיכן מציינו שבכל תיבה רמזים סודות, וּתְנִינָן בְּתַלְמִיסַר מְכִילָן דְּאוּרִייתָא - ולמדנו בברייתא דרבי ישמעאל (ת"כ ריש פרשת ויקרא) בה מבוארים י"ג המדות שהתורה נדרשת בהם, כֵּל דְּבַר שְׁהִיה בְּכֻלָּל וְיִצְא מִן הַכֻּלָּל לְלַמֵּד, לֹא לְלַמֵּד עַל עֲצֻמוֹ יִצְא אֶלָּא לְלַמֵּד עַל הַכֻּלָּל כִּלּוֹ יִצְא, וביאור הענין הוא, דְּהָא אוּרִייתָא דְּאִיהִי כֻלָּא עֲלָאָה - שהנה התורה היא כלל עליון, כלומר שהיא מלאה דינים והלכות, אִף עַל גַּב דְּנִפְק מִנָּה חַד סְפוּר בְּעֻלְמָא - אפילו שיצא מן כלל התורה איזה פסוק שיש בו סיפור אחד סתם, וְדָאי לָא אֲתִי לְאַחְזָאָה עַל הַהוּא סְפוּר - בוודאי לא בא אותו הפסוק להראות רק על הסיפור הפשוט הזה, אֶלָּא לְאַחְזָאָה מַלְיָן עֲלָאִין וְרִזִין עֲלָאִין - אלא להראות דברים עליונים וסודות עליונים, אלא שנתלבש סוד זה בגשמיות המעשה ההוא.*.

התבאר כי גם כאשר יש בתורה סיפור שנראה פשוט, בוודאי יש בו סוד גדול. ועתה בא לבאר את דברי רבי ישמעאל 'כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד, לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כלו יצא', שלא בא הסיפור רק ללמד על עצמו שהוא סוד, אלא אף כל הדינים וההלכות שבתורה, באמת יש בהם סודות ורזים עליונים*.

ואמר, שמשפורי התורה אנו למדים על כל התורה שיש בה סודות עליונים. וזה הפירוש 'כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל', הוא סיפור פשוט בתורה שיצא מכללות התורה אשר עיקרה הוא דינים והלכות, ובוודאי יש בו סודות עילאים, וְלֹא לְלַמֵּד עַל עֲצֻמוֹ יִצְא' - לא ללמד רק על עצמו יצא שיש בו סודי תורה, 'אֶלָּא לְלַמֵּד עַל הַכֻּלָּל כִּלּוֹ יִצְא', ובא ללמד שגם בכל כללות התורה יש בה נסתרות וסודות עליונים, בְּגִין דְּהַהוּא סְפוּר דְּאוּרִייתָא, אוּ הַהוּא עוֹבְדָא - בגלל שאותו סיפור שבתורה או אותו מעשה, אִף עַל גַּב דְּהוּא נִפְקָא מִכֻּלָּא דְּאוּרִייתָא - אף על פי שהוא יצא מן כלל פסוקי התורה שהם דינים והלכות, ואילו בפסוק זה יש בו סיפור וסודות עליונים, עם כל זה לָאו לְאַחְזָאָה

מקורות וצייונים

ותתאין, ברזא דחכמתא. ושילין סתימין, ונהרין עמיקין, ועשר אמורין, כלהו נפקין מהוהא קוצא תתאה דתחות אלף. מכאן ולהלאה שארי לאתפשטא אלף בבית, ולית חושבן לחכמתא דהכא אתגליף וכו'. ע"כ.

י. מקדש מלך.

יא. רמ"ק ומקדש מלך.

יב. מקדש מלך.

בני עלמא לאדבאק בסוכלתנו, ולסלקא ליה ברעותא, וכל שכן למללא בפומיהוון, ואפילו מלאכי עלאי, ועלאי דעלאי, לא יכלין לאדבאק, בגין דאינון סתימין דשמתא קדישא. ואלף וארבע מאה והמש רבנן דעלמין, כלהו תליין בקוצא דאלף. ושבעין ותריין שמהו קדישין, גליפין באתווי רשימין, דקיימו בהו עלאי ותתאי, שמיא וארעא, ונורסייא יקרא דמלכא, תליין מסטרא חתא לטטרא חתא דפשיטותא דאלף, קיזמא דעלמין כלהו, וסמכין דעלאין

על גרמיה נפק בלבד, אלא לאחזאה על החוא בללא עלאה דאורייתא בלא נפק.

בגון האי דקתיב, (בראשית שם) 'ותנה התיבה בתדש השביעי בשבעה עשר יום לחדש על הרי אררט', ודאי האי קרא מבללא דאורייתא נפק, ואתי בספור דעלמא, מאי אכפת לן אי שרי בהאי או בהאי, דהא באתר חד לישרי, אלא ללמד על הפלל כלו יצא. וזכאין אינון ישראל דאתיהיב להו אורייתא עלאה אורייתא דקשוט, ומאן דאמר דהחוא ספורא דאורייתא לאחזאה על החוא ספור בלבד קאתי, תיפח רוחיה,

הפטר והפכוד

או בהאי - איזה ענין יש לנו לדעת אם נחה התיבה במקום זה או במקום אחר, דהא באתר חד לישרי - הרי בוודאי הוכרחה התיבה לנוח באיזה מקום אחד^{יג}, ולשם מה נכתב דבר זה בתורה, ומוכרחים לומר שיש בזה סודות נסתרים. ומבאר שסודות העליונים האלו לא ללמד רק על עצמם יצא, אלא ללמד על הפלל כלו יצא שכשם שכאן יש סוד, כך הוא גם בכל חלקי התורה שיש בהם סודות עליונים^{יד}.

על גרמיה נפק בלבד - לא להראות על עצמו בלבד יצא, אלא לאחזאה על החוא בללא עלאה דאורייתא בלא נפק - רק להראות על הכלל העליון של כל התורה כולה יצא, ללמד שכל התורה היא סודות ורזים עליונים, ואינה רק דינים והלכות^{טו}.

נתבאר שהיכן שיש בתורה מקרא היוצא מן הכלל, כלומר שאין בו שום הוראת דין למעשה, בוודאי שבא להורות על סודות עליונים. עתה בא רבי אלעזר לבאר את הפסוק 'ותנה התיבה על הרי אררט', שהוא גם כן מקרא שיצא מן הכלל, ויש בו סודות עליונים, ובא ללמד על כל התורה כולה.

וממשיך רבי אלעזר ואמר, בגון האי דקתיב - כמו זה שכתוב, (שם) 'ותנח התיבה בחדש השביעי בשבעה עשר יום לחדש על הרי אררט', ודאי האי קרא מבללא דאורייתא נפק, ואתי בספור דעלמא - ודאי המקרא הזה יצא מן הכלל שבתורה ובא לספר סיפור פשוט, ובוודאי יש בו סוד. כי הלא קשה^{טז} מאי אכפת לן אי שרי בהאי

אחרי שהתבאר שבכל דבר שבתורה גנוזים סודות עליונים, עתה בא רבי אלעזר להזהיר, שאל ידמה האדם בשום אופן, שיש בתורה פסוקים שבאים רק לספר סתם סיפור, כי בוודאי יש בכל פסוק סודות נעלמים.

וזכאין אינון ישראל דאתיהיב להו אורייתא עלאה אורייתא דקשוט - ואשריהם ישראל שניתנה להם תורה עליונה, שהיא תורת אמת, ומאן דאמר דהחוא ספורא דאורייתא לאחזאה על החוא ספור בלבד קאתי, תיפח רוחיה - ומי שאומר שהסיפור הזה של התורה בא להראות

מקורות וצייונים

הם סודות ורזים עליונים, כך בוודאי גם הסיפור הפשוט יש בו סוד.
יד. בעל הטולם.
טו. קרני אור.
טז. מתוך מדבש.

יג. רמ"ק ומקדש מלך. ביאור נוסף מצייע המקדש מלך: שכל התורה כולה מלאה סודות עליונים, ולכן כשיש בפסוק סיפור דברים, הרי הוא יצא מן הכלל, ועל זה אמר שלא בא ללמד על עצמו יצא, כלומר שלא בא רק ללמד סיפור פשוט, אלא על הכלל כולו יצא, שכמו שכל התורה כולה

**דַּאי הָכִי לָאוּ אִיהִי אֹרִייתָא עֲלָאָה אֹרִייתָא דְקָשׁוּט, אֲלָא וְדַאי
אֹרִייתָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אִיהִי אֹרִייתָא דְקָשׁוּט.
תָּא חֲזִי, מְלַךְ בְּשַׁר וְדָם לָאוּ יִקְרָא דִילֵיהּ הוּא לְאִשְׁתַּעֵי מְלָה**

הַפְתָּר וְהַפְּנוּד

העליונה, היא תורת אמת¹, וכל דבריה רומזים על דברים עליונים.

רבי אלעזר מוסיף ואומר, שלא רק בפסוק 'ותנה התיבה' יש סוד, אלא כל הסיפורים שיש בתורה, כולם באו ללמד איזה סוד².

**תָּא חֲזִי - בא וראה, כי אפילו מְלַךְ בְּשַׁר וְדָם,
לָאוּ יִקְרָא דִילֵיהּ הוּא לְאִשְׁתַּעֵי מְלָה**

מְקוּרֹת וְצִיּוּנִים

ומפולפלים עוקרי הרים וטוחנון זה בזה בפילפולם בבית המדרש, עליהם נאמר 'ראיתי את ההרים וגו' רועשים' וכו' עיין שם. ואחר כך כתב: ובלי ספק כי החושבים כך אוילים הם כי לולי שהם חושבים בעיניהם די להם אותה החכמה הפשוטה שידעו בה וכבר הם חכמים לא היו נמנעים מליכנס מפנימיותה, ועל כיוצא בזה נאמר (משל' כו יג) 'ראית איש חכם בעיניו תקוה לכסילו, ואם שלמה המלך ע"ה אשר עליו נאמר (מלכים א' ה-יא) 'ויחכם מכל האדם' וכו' אמר בסוף ימיו בעת שחבר קהלת (כז גג) 'אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, ולא בדעתו כלל לחשוב שכבר נתחכם, אלא חשב שאפשר שלעתיד יתחכם כמי'ש 'אמרתי אחכמה' לעתיד ע"י היגיעה, ועכ"ז ראה אח"כ כי טעה בזה, וכמי'ש 'והיא רחוקה ממני' ומה יעשו הפתאים היתושים אשר בזמנינו זה בהיותם חכמים שמחים בחלקם וששים בעבודתם והרי רז"ל חכמי התלמוד הגדולים והראשונים אמרו (שבת ק"ב:) אין אנו אפי' כחמורו של ר' פנחס בן יאיר וכו', עד כאן לשונו. ואחרי זה כתב עוד שם: אמר עוד 'וכל הגבעות התקלקלו' כי 'הגבעות' הם הת"ח הבחורים הנקראים 'גבעות' אצל בחי' 'ההרים' הנזכר, הנה הגבעות אלו נתקלקלו לגמרי כי בראות התלמידים הקטנים את הגדולים ההרים הרמים רודפים יומם ולילה אחרי הפשטים, ואינם עסוקים בחכמה הזאת, ואינם יודעים כי מיראתם ליכנס בה הם נמנעים מלהתעסק בה כנזכר, ועל"כ גבעות אלו נתקלקלו ולבם שרש פורה ראש ולענה ועלתה בהם חלודת טיט ופשט לכפור בחכמת האמת, ואומרים שאין בתורה אלא רפשיה ולבושיה בלבד ע"ד הג"ל בפ' בהעלותך, ואין ספק כי לא יהיה להם חלק בעוה"ב כנזכר שם באזכור, וכבר נתבאר למעלה הסבה, כי תורת עוה"ב איננה כפשטה רק עד שם עוסקים ברזי התורה וסודותיה וזה שלא חתר בה ולא טרח בעוה"ז מעו"ש לא יאכל בשבת ועליהם נאמר (ישעי' סה יג) 'הנה עבדי יאכלו ואתם תרעבו', עד כאן לשונו.

יח. רמ"ז להלן (קנב), עיי"ש.

יט. בעל הסולם.

כ. מקדש מלך.

יז. ראה בהקדמת המהר"ח³ לספר שער ההקדמות (הודפס גם בהקדמה לעין חיים דף ב' ע"ב) שמעתיק את דברי הזוהר שלנו, וכתב: ויהי מביא את נבואת ירמיהו הנביא באומרו (ירמיה ד כא - כז) 'עד מתי אֲרָאָה נֶס אֲשֶׁמְקֶה קוֹל שׁוֹפָר, פִּי אֹוִל עֲמִי אוֹתִי לֹא יִדְעוּ פְּנִים סְקָלִים הִסָּה וְלֹא יְבֹנִים הִסָּה בְּקָמִים הִסָּה לְהַרְע וְלְהִשִּׁיב לֹא יִדְעוּ, רָאִיתִי אֶת הָאֲרָזִים וְהִנֵּה תָהוּ וְבָהוּ וְאֶל הַשְּׁמַיִם וְאִין אוֹדֶם, רָאִיתִי הַקְּרִים וְהִנֵּה רֹעֲשִׁים וְכָל הַגְּבֻעוֹת הַתְּקַלְקְלוּ, רָאִיתִי וְהִנֵּה אִין אֲאָדָם וְכָל עוֹף הַשְּׁמַיִם נָדְדוּ, רָאִיתִי וְהִנֵּה הַפְּרָקֵל הַמְּדַבֵּר וְכָל עֲרִיוֹ נִתְּצָה מִקְּפֵי ה' מִקְּפֵי תְרוֹן אִפּוֹ, פִּי כִּי הִנֵּה אֶמַר ה' שְׁמָקָה תְהִיָּה כָּל הָאֲרָזִים וְכָלָה אֶל אֲשֶׁשָׁה'. עד כאן. וכתב על זה המהר"ח וזה לשונו: כי הנה עם בני ישראל נתלקים לג' כחות, כת א' מהם הם עמי הארצות המון העם. כת ב' הם התלמידי חכמים העוסקים בפשטי התורה, כת ג' והיא בעלי חכמת האמת. והנה כנגד כת א' אמר 'כי אויל עמי אותי לא ידע', ויצה הם המון העם הנקראים 'עם' סתם וכו', וכנגד כת חכמי הפשט אותם אשר הם מואסים לעסוק בחכמת האמת הנקרא עין החיים וחיי עולם ועוסקים בסיפורים הפשטים בפשוטן בלבד ואומרים שאין בתורה אלא הפשט בלבד ח"ו אשר הוא נקרא עין הדעת טוב ורע כנ"ל עליהם אמרו 'חכמים המה להרע ולהטיב לא ידעו', כי בסבת היותם מואסים בעין החיים אין הקב"ה עוור אותם, והם שונים בפשטי עין הדעת טוב ורע, ומפכהים אותו לרע, ומטמאים את הטהור ואוסרים את המותר ומפסלים את הכשר ותקלות רבות יוצאות מתחת ידיהם בעוה"ב. עד כאן לשונו הקדוש בדילוק קצת. ועיין שם עוד שמארזך הרבה בענין זה, וכן מעתיק את דברי הזוהר שלנו, ואחר כך כתב עוד וזה לשונו: והנה בחכמי הפשט עצמם ב' בחינות, אם הכת שהם 'ראי ה' ועוסקים בה לשם שמים, אלא שנשארו בתוך החשב מנועריהם ולא למדו סודות התורה ומתיירים לגעת בהם באשכחיהם' מי יעלה לנו השמימיה ויקחה לנו, ומי עלה שמים וירד ויגידה לנו מה הם רזיה וסודותיה, ועל כיוצא בזה 'ואל השמים ואין אורם', כי גם שהם נפשות חצובות מן השמים אין אורם עמהם ובמחשכים ישבו ומשם לא יצאו, ועוד יש כת אחרת והם קצת תלמידי חכמים חריפים

דְּהִדְיוּטָא, כִּל שְׁכַן לְמַכְתָּב לִיה, וְאִי סְלִיק בְּדַעְתָּךְ, דְּמַלְכָּא עֲלָאָה
 קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא הוּוּ לִיה מְלִין קְדִישִׁין לְמַכְתָּב וּלְמַעְבַּד
 מְנִייהו אֲזַרְיִיתָא, אֲלָא דְאִיהוּ כְּגִישׁ כִּל מְלִין דְּהִדְיוּטִין, כְּגוּן מְלִין
 דְּעִשׂו, מְלִין דְּהִגְר, מְלִין דְּלָבָן בְּיַעֲקֹב, מְלִין דְּאֶתְוּן, מְלִין דְּבַלְעָם,
 מְלִין דְּבָלַק, מְלִין דְּזַמְרִי, וְכְגִישׁ לְהוּ וְכִל שְׂאָר סְפוּרִין דְּכְתִיבִין,
 וְעִבִיד מְנִייהו אֲזַרְיִיתָא, אִי הָכִי אֲמַאי אֲקָרִי 'תּוֹרַת אֱמֶת' (מלאכי ב
 ט, 'תּוֹרַת יְהוָה תְּמִימָה', 'עֲדוּת יְהוָה נְאֻמָּנָה' (תהלים יט ח), 'פְּקוּדֵי יְהוָה
 יִשְׂרָאֵל', 'מִצְוֹת יְהוָה בְּרָה' (שם פסוק ט), 'יְרָאת יְהוָה טְהוֹרָה', 'מִשְׁפָּטֵי
 יְהוָה אֱמֶת' (שם פסוק י), וְכְתִיב (שם פסוק יא) 'הַנְּחֻמְדִים מְזָהֵב וּמְפֹז רֵב',
 אֲלִין אֵינֻן מְלִי דְאֲזַרְיִיתָא.

הַפְתָּר וְהַכְּבוֹד

זמרי, וְכְגִישׁ לְהוּ וְכִל שְׂאָר סְפוּרִין דְּכְתִיבִין
 - ואסף את כולם יחד עם כל שאר הסיפורים
 הכתובים בתורה, וְעִבִיד מְנִייהו אֲזַרְיִיתָא -
 ועשה מהם את התורה, אם כך תעלה בדעתך,
 אִי הָכִי אֲמַאי אֲקָרִי - אם כן למה נקראת
 התורה 'תּוֹרַת אֱמֶת' (מלאכי ב ו), 'תּוֹרַת יְהוָה
 תְּמִימָה', 'עֲדוּת יְהוָה נְאֻמָּנָה' (תהלים יט ח),
 'פְּקוּדֵי יְהוָה יִשְׂרָאֵל', 'מִצְוֹת יְהוָה בְּרָה'
 (שם פסוק ט), 'יְרָאת יְהוָה טְהוֹרָה', 'מִשְׁפָּטֵי
 יְהוָה אֱמֶת' (שם פסוק י), וְכְתִיב [-וכתוב] (שם
 פסוק יא) 'הַנְּחֻמְדִים מְזָהֵב וּמְפֹז רֵב', ומסיים
 הקושיא, אֲלִין אֵינֻן מְלִי דְאֲזַרְיִיתָא - כל
 אלו הם תארים וכינויים על דברי התורה^{כא}, ואם
 כן לא יתכן שנאמרו בתורה דברים שאינם
 לתכלית עליונה^{כב}.

דְּהִדְיוּטָא - מלך בשר ודם, אין זה לפי כבודו
 לדבר דיבורי הדיוטות, כִּל שְׁכַן לְמַכְתָּב לִיה
 - וכל שכן שאין לו לכתוב אותם, וְאִי סְלִיק
 בְּדַעְתָּךְ - ואם יעלה בדעתך, דְּמַלְכָּא עֲלָאָה
 קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא הוּוּ לִיה מְלִין
 קְדִישִׁין לְמַכְתָּב - שהמלך העליון הקדוש
 ברוך הוא, לא היה לו דברים קדושים לכתוב,
 וּלְמַעְבַּד מְנִייהו אֲזַרְיִיתָא - ולעשות מהם
 את התורה, אֲלָא דְאִיהוּ כְּגִישׁ כִּל מְלִין
 דְּהִדְיוּטִין - רק שהוא אסף את כל דברי
 ההדיוטות, כְּגוּן מְלִין דְּעִשׂו - כמו דברי עשו,
 מְלִין דְּהִגְר - דברי הגר, מְלִין דְּלָבָן בְּיַעֲקֹב
 - דברי לבן עם יעקב, מְלִין דְּאֶתְוּן - דברי
 האתון של בלעם, מְלִין דְּבַלְעָם - דברי בלעם,
 מְלִין דְּבָלַק - דברי בלק, מְלִין דְּזַמְרִי - דברי

מקורות וצייונים

ובקצתם בתי זה אלא פלוני מבצרה, ומארץ התימני, ובקצתם
 לא נזכר שם מקומו כלל, וכן בקצתם נזכר שם אביהם, ובאחרים
 שמם לבד, וכן האחרון נזכרה אשתו ולא באחרים. ועוד שינויים
 אחרים, שלענין הסיפור לא מעלין ולא מורידין, ולענין הסוד יש
 בו דברים מופלאים, כנודע מספרי מרן האר"י זלה"ה. גם מעשה
 לבן עם יעקב בענין העקודים נקודים ובורדים, עיקר הכוונה
 שנכתב בתורה היא, להלביש באותו סיפור סודות נפלאים
 בהמצאת העולמות, כידוע לחכמי האמת. וסוף דבר, כל התורה
 כולה, הכתוב יגיד בתחנתונים וירמוז בעליונים, כידוע לבקיאים
 בחכמה. עד כאן לשונו.

כא. מקדש מלך.
 כב. וראה בשומר אמונים הקדמון (ויסח ראשון) זה לשונו: מבואר
 אם כן, והסיפור הכתוב בתורה, עם היות שאותו סיפור הוא
 אמיתי ואינו יוצא מידי פשוטו, מכל מקום אין כוונת הש"ת לכתוב
 דברי הימים בתורתו הקדושה חס וחלילה, אבל עצם הכוונה
 להלביש באותו סיפור איהו סוד מסודות המציאות. דרך משל,
 פרשת 'ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום' וגו' (בראשית לח לא
 והלאה), ודאי המעשה שהיה כך היה, אבל נכתב בתורה להלביש
 בו סודות עולם התוהו. ולהיות שעצם הכוונה היא הסודות, לכן
 בא הסיפור בפרטים שונים, כגון שבקצתם נאמר ושם עירו,

**אָלֵא וְדַאי אורֵייתָא קדִישָׁא עֲלֵאָה, אִיהוּ אורֵייתָא דְקָשׁוּט,
 'תּוֹרַת יְהוָה תְּמִימָה', וְכֹל מִלָּה וּמִלָּה אֲתֵינָא לְאַחֲזָאָה
 מִלֵּין עֲלֵאִין, דְּהִתְהוּא מִלָּה דְּהִתְהוּא סְפוּר לָאוּ לְאַחֲזָאָה עַל גְּרַמְיָה
 בְּלִבְד קָא אֲתֵינָא, אָלֵא לְאַחֲזָאָה עַל הִתְהוּא בְּלִבְדָּא קָאֲתֵי,
 בְּמָה דְאִיקְוִימָנָא.**

הַתָּרָה וְהַכְּבוֹד

ותיבה באה להראות דברים עליונים, ומוסיף עוד,
**דְּהִתְהוּא מִלָּה דְּהִתְהוּא סְפוּר לָאוּ לְאַחֲזָאָה עַל
 גְּרַמְיָה בְּלִבְד קָא אֲתֵינָא** - שסוד זה שבאותו
 סיפור, לא בא להראות על עצמו בלבד, **אָלֵא
 לְאַחֲזָאָה עַל הִתְהוּא פְּלִלָּא קָאֲתֵי** - אלא
 להראות על כל התורה כולה בא, להורות
 שטמונים בה סודות עילאים, **בְּמָה דְאִיקְוִימָנָא** -
 כמו שביארנו לעיל.²²

סיכום הקושיא: מכל הפסוקים שהובאו רואים שדברי
 התורה הם יקרים וחשובים, ואם כן למה נכתבו כל
 הסיפורים שבתורה, אלא בוודאי כולם באו ללמד איזה
 סוד.²²

**אָלֵא וְדַאי אורֵייתָא קדִישָׁא עֲלֵאָה, אִיהוּ
 אורֵייתָא דְקָשׁוּט** - אלא בוודאי התורה
 הקדושה העליונה היא תורת אמת, וכמו שכתוב
**'תּוֹרַת יְהוָה תְּמִימָה', וְכֹל מִלָּה וּמִלָּה
 אֲתֵינָא לְאַחֲזָאָה מִלֵּין עֲלֵאִין** - וכל תיבה

מקורות וציטוטים

וכו', רחל' וכו'. ונמצא נכתבו המעשים כדי ללמוד גם מהמעשה
 המדה התלויה בה. וכן כתיב מעשה בלעם ואתון שלו, כדי להראות
 מעשה מגונה של אותו הרשע להרחיק מן מעשיו כמאמר חכמינו
 ז"ל (אבות ה' כב) בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו וכו',
 הדיינו לקרב עצמו למדת אברהם ולרחק עצמו ממדת בלעם הרשע.
 נמצא זה שהתורה נאמרה בסיפורי מעשיות כדי שגם מן המעשה
 נלמד המדה אבל באמת ישנו בה סודות נעלמות עד אין סוף. וכן
 אפילו שאר התורה שנאמרה בה המצוה בפירוש יש בה סודות
 נעלמות. והזהיר כל דבר שהיה בכלל, הדיינו התורה שהוא הכלל מן
 העולמות. ויצא מן הכלל, להכתב בסיפור מעשה. ללמד, הדיינו
 ללמוד גם מן המעשה עצמה המדה המבואר בה. וזה לא ללמוד על
 עצמו יצא וכו', כלומר לא בהתורה אשר נכתבה בסיפור וכו' יש בה
 סודות וכו', אלא גם בהתורה אשר מבואר המצוה בה באר היטב יש
 בה סודות וכו', והזהיר אלא ללמוד על הכלל כולו יצא. והזהיר קצת
 בוהר הקדוש, עד כאן לשונו, ועיי"ש עוד מדוע משנה תורה לא
 נכתבה בסיפור מעשה.

ובספר עמק המלך (ש"ה פמ"ו) כתב: כל ימי בחרותי בעוד הייתי רך
 בשנים הייתי מתמיה עד מאוד על הסיפורים של התורה, במילין
 וסיפורין והדיוטות, מילין דעשו ולבן, ובפרשת 'אלה המלכים'
 אשר מלכו בארץ אדום, למה לו להקב"ה למנות מלכי אדום, ולפי
 פשוטו אין להם צורך כלל בתורתנו הקדושה, והייתי מצטער על
 זה זמן רב, ולא היה לי נחמה ותשובה נכונה מחכמי דורינו
 ששאלתים על זה, עד שהאיר י"י את עיני בחסדו הגדול על ידי
 ספרי מורנו ורבנו האר"י זלה"ה עיר וקדיש מן שמיא נחית,
 הפותחים עיני העיוורין, לעיין ולהבין בהמעין הגדול, הנובע ממקור
 ההכמה, הוא ספר הזוהר שחבר בוצינא קדישא מורנו ורבנו הרשב"י
 העילום, קודש הקדשים וכו', עד כאן לשונו.

וראה עוד בקדושת לוי (פרשת דברים) זה לשונו: התורה הקדושה יש
 בה פנימיות סודות נעלמות ומה שנאמרה התורה בסיפורי מעשיות
 מעשה אברהם, מעשה יצחק, מעשה יעקב עם לבן, מעשה אמהות,
 מעשה בלעם ואתון שלו, באמת יש בהם סודות נעלמות פנימיות,
 רק שמוגף התורה שמבואר במעשה גם כן ילמדו ממנה מדות טובות,
 הדיינו מעשה אברהם ללמוד לעשות חסד מאברהם, מעשה יעקב
 להראות צדקתו של יעקב, מעשה האמהות להראות וללמוד צדקת
 האמהות צדקת רחל אשר עדיין זה הזכות קיים לנו שהכניסה צרתה
 וכו', כמבואר ברבותינו ז"ל שעל זה נאמר (ירמיה לא ד') 'קול ברמה

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד" >
 ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומה, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים